

בס"ד

"יְהִיָּה מִיָּדִי זִוְרָשׁ בְּזוֹרְשׁוֹ, וּמִיָּדִי שְׁבַת בְּשִׁבְתּוֹ" (ישעיהו פרק סו פסוק כג)

לוח דינים ומנהגים לעדות ישראל

מבוסס על לוח דינים ומנהגים בעריכת פרופ' יהודה איזנברג – הוצאת "היכל שלמה" ו"הארגון העולמי של בתי הכנסת"

אדר תשפ"ג

22 בפברואר – 22 במרץ 2023

המולד: יום שני כ"ט בשבט (22.2.2023) בשעה 12:40 (+11 חלקים)
זמן קידוש לבנה: מליל שישי ג' באדר (23.2.2023) עד ליל שלישי י"ד באדר (6.3.2023) כל הלילה.
זמן קידוש לבנה לפי עדות המזרח: מליל שלישי ז' באדר (27.2.2023).

ב' ראש חודש אדר, יום ד', א' באדר (22.2.2023). תפילת ר"ח. משנכנס אדר מרבין בשמחה.

שבת פרשת תרומה, ד' בחודש (25.2.2023). הפסקה בארבע הפרשיות. מפטירים בבניא (מלכים א, ה, כו): "וה' נתן חכמה לשלמה" עד (פרק ו, יג) "עמי ישראל".
במנחה קוראים לשלושה בפרשת תצוה.

יום ג', ז' באדר (28.2.2023). יום הסתלקותו של משה רבנו ע"ה. אנשי "חברה קדישא" נוהגים להתענות כבתענית ציבור, ולעשות סעודה אחרי התענית. הם אומרים סליחות בשחרית, וקוראים בשחרית ובמנחה "ויחל". הרבנות הצבאית הראשית קבעה יום זה כיום התייחדות עם חללי צה"ל שנפלו במערכות ישראל ומקום קבורתם לא נודע. ביום זה מקיימים אזכרה והתייחדות עם זכרם של החללים שלא זכו לבוא לקבר ישראל.

שבת פרשת תצוה, י"א באדר (4.3.2023). פרשת זכור. מוציאים שני ספרי תורה. באחד קוראים לשבעה בפרשת השבוע. חצי קדיש. בספר שני קוראים למפטיר בסוף פרשת כי-תצא: "זכור". קריאה זו היא חובה מן התורה לגברים, ויש אומרים שגם לנשים. הקורא והשומעים יכונו לצאת ידי חובה. נשים שלא יכלו להגיע לקריאת זכור בבוקר, יגיעו למנחה, יציאו ספר תורה, ויקראו להן פרשת זכור ללא ברכה. מי שלא יכול היה לשמע קריאה של פרשת "זכור" בשבת, יכווין לצאת ידי חובתו בקריאה של פורים. [יש נוהגים לקרוא הפסוק האחרון פעמיים: פעם זכר בצירי" ופעם זכר בסגול"ל (מ"ב תרפ"ה, י"ח), ויש האומרים שאין ספק בקריאה ואין צורך לחזור].
מפטירים בשמואל א טו, ב: "כה אמר ה' פקדתי" עד טו, לך "גבעת שאול". אין קטן עולה למפטיר. אין אומרים אב הרחמים.
במנחה קוראים לשלושה בפרשת כי תשא.

יום ב', י"ג באדר (6.3.2023), תענית אסתר. (תחילת הצום בעלות השחר בישראל – 4:32). תענית ציבור: ענונו בשמונה עשרה, סליחות, "אבינו מלכנו". "ויחל" בשחרית ובמנחה.

מנחה. אין אומרים "אבינו מלכנו". נוהגים לקיים זכר למחצית השקל שהיו שוקלים בזמן המקדש, ונותנים 3 מטבעות כסף החוקיות באותה מדינה ונקראות "מחצית".
(מאחר שאין כל אחד יכול לתת 3 מטבעות כסף, הנהיגו בבתי הכנסת לשים 3 מטבעות בקערת צדקה, התורם קונה אותם בכסף ששם בקערה, ואחר כך תורם את המטבעות האלה לצדקה).

סוף הצום: 18:03. בישראל. מי שהתענית קשה עליו, יכול לטעום לפני קריאת המגילה מזונות כביצה בלבד, ולשתות כדי צרכו. הישובים החדשים בארץ דינם כערי הפרזים, ונוהגים פורים ביום י"ד; אלא שאין אומרים בט"ו אדר תחנון ולמנחה. כל השכונות המחוברות לירושלים החדשה, והן סמוכות ונראות לה, נוהגות כירושלים, ביום ט"ו. המרוחקות ביותר נוהגות כפרזים, ביום י"ד. בעבר נהגו העיירות הישנות בא"י כגון: יפו, צפת, עכו, טבריה, לוד – שהן ספק מוקפות חומה מימות יהושע בן נון, לקרוא את המגילה בברכה ביום י"ד, שהוא זמן קריאה לכל, ובט"ו בלי ברכה. בשני הימים נהגו לקיים את מצוות הפורים. מנהג זה התבטל, ועכשיו הם עושים פורים ככל הפרושים.
בן ירושלים הנמצא בי"ד בעיר פרזים, ובדעתו לחזור לירושלים בט"ו, או הנמצא בי"ד בספינה או במדבר – ישאל שאלת חכם.

פורים דפרזים, יום ג'. י"ד באדר (7.3.2023).

ערבית, בשמונה עשרה אומר "על הנסים" (שכן ונזכר אחר שאמר "ברוך אתה ה'", אינו חוזר). אחרי שמונה עשרה קדיש תתקבל. קריאת מגילה. הקורא פושט את המגילה כאיגרת (השומעים אינם צריכים) ומברך "על מקרא מגילה", "שעשה נסים", "שהחיינו". אין להפסיק אפילו בכדי לענות "ברוך הוא וברוך שמו". הקורא והשומעים יכונו לצאת ידי חובת הקריאה בברכותיה. פרק ח פסוק יא, נוהגים לקרוא שתי פעמים, פעם אחת "להשמיד ולהרוג" ובפעם שניה "להשמיד ולהרוג", וכן בפרק ט פסוק ב, פעם אחת "ואיש לא עמד בפניהם" ובפעם שניה "ואיש לא עמד לפניהם". "עשרת בני המן" קורא בנשימה אחת. לאחר הקריאה גולל המגילה ומברך "הרב את ריבנו". הקורא ביחיד אינו מברך "הרב את ריבנו". הקהל אומר: "אשר הניא" ו"שושנת יעקב". "ואתה קדוש". קדיש שלם בלי תתקבל. עלינו. קדיש יתום. ברכו. אבל תוך שבעה, אם אינו יכול לקיים מנין בביתו, רשאי ללכת לבית הכנסת לקריאת המגילה ערבית ושחרית.

נשים חייבות בקריאת המגילה, וראוי שתשמענה את הקריאה ברוב עם בבית הכנסת. אשה יכולה להוציא את חברתה בקריאה. מי ששמע מגילה, והוא קורא למי שלא שמע – דינו זה: אם קורא לנשים – תברך אחת הנשים את שלוש הברכות, ובברכה הראשונה תברך "לשמוע מגילה" (רמ"א תרפט, ומ"ב). אם קורא לגברים – מברך הקורא או אחד השומעים את הברכה הרגילה: "על מקרא מגילה", שעשה ניסים ושהחיינו. בקריאה ביחיד אין מברכים "הרב את ריבנו". אם אין מי שיועד לקרוא בטעמים, יכול הקורא לקרוא בלי ניגון הטעמים, ויעמיד לידו אדם שיעקוב אחרי הקריאה מספר מודפס, ויתקן את השגיאות.

בברכת המזון אומר "על הנסים", ואם שכח אינו חוזר, אבל קודם "הרחמן הוא יזכנו" (או אחר "אל יחסרנו" – לדעת האדר"ת) יאמר: "הרחמן הוא יעשה לנו נסים וכו' בימי מרדכי ואסתר". ראוי להרבות קצת בסעודה גם בלילה.

שחרית: "על הנסים". אחרי חזרת הש"ץ חצי קדיש. קוראים לשלושה בפרשת בשלח: ויבא עמלק, חצי קדיש, "הללו". מכניסים ס"ת לארון, (אין חולצים את התפילין לפני קריאת המגילה).. קוראים את המגילה. יש לזכור כי עיקר קריאת המגילה היא ביום, ואין יוצאים ידי חובת הקריאה בלילה. מברך 3 ברכות כמו בערב. בברכת "שהחיינו" יש לכוון גם על משלוח מנות וסעודת פורים. לאחר קריאת המגילה וגלילתה מברך הקורא: "הרב את ריבנו". הקהל אומר רק "שושנת יעקב". אשרי (ולא "למנצח") ובא לציון, קדיש תתקבל. שיר של יום (תהלים כב): למנצח על אילת השחר. אין כא-לוהינו. משלוח מנות: חובה לשלוח לאדם אחד שתי מנות הראויות לאכילה, ואפילו עני המתפרנס מן הצדקה חייב לשלוח. מתנות לאביונים חובה לשלוח שתי מתנות לשני אביונים. אבל חייב לשלוח מנות, אבל אינו מקבל. נשים חייבות, וישלחו אנשים לאנשים ונשים לנשים.

עורכים סעודה אחרי מנחה גדולה, וממשיכים עד הלילה כדי לסעוד קצת בשושן פורים. כיון שהתחילה הסעודה ביום, אומר "על הנסים" בברכת המזון. אנשי ירושלים אינם אומרים ב"ד אדר "על הנסים" בתפילה ובברכת המזון, ולא תחנון ולמנצח... יענך.

פורים דמוקפין [חומה בזמן יהושע], יום ד', ט"ו בחודש (8.3.2023). פורים בירושלים. הפרזים מרבים קצת בסעודה, ואינם אומרים "על הנסים", ולא תחנון, ולמנצח... יענך.

שבת פרשת כי-תשא, י"ח באדר (11.3.2023). פרשת פרה. יוצרות ופיוטים כנהוג. מוציאים שני ספרי תורה. באחד קוראים לשבעה בפרשת השבוע, חצי קדיש. בספר שני קוראים למפטיר בפרשת חוקת מתחילתה עד "תטמא עד הערב". [יש אומרים שגם קריאת התורה בפרשת פרה היא מצווה מן התורה]. מפטירים ביחזקאל לו, טז: "ויהי דבר ה' אלי לאמר", עד סוף הפרק. אין קטן עולה למפטיר. אין אומרים אב הרחמים. **במנחה** קוראים לשלושה בפרשת **ויקהל**, ואומרים "צדקתך צדק".

שבת פרשת ויקהל-פקודי, כ"ה באדר (18.3.2023). פרשת החודש, "חזק". יוצרות ופיוטים כנהוג. מוציאים שני ספרי תורה. באחד קוראים לשבעה בפרשת השבוע. חצי קדיש. בשני קוראים למפטיר בפרשת בא: "ויאמר ה'... החודש הזה" עד "תאכלו מצות". מפטירים ביחזקאל מה, טז: "כל העם הארץ", עד מו, יח: "איש מאחוזתו". אין קטן עולה למפטיר. מברכים חודש ניסן שיהיה ביום ה' (23.3.2023). אין אומרים "אב הרחמים".

המולד: ליל רביעי כ"ט אדר (21.3.2023) שעה 01:24 + 12 חלקים.

במנחה קוראים לשלושה בפרשת **ויקרא**, אומרים "צדקתך צדק".

יום ד', כ"ט באדר (22.3.2023), ערב ראש חודש ניסן. המתענים בערב ראש חודש אומרים יום כפור קטן, ואין אומרים תחנון ואבינו מלכנו. יש נוהגים להשתטח על קברי צדיקים. מי שיש לו יום זיכרון בחודש ניסן – עולה לקבר בערב ראש חודש, כי נמנעים מלעלות לבית הקברות בחודש ניסן.

בברכת חודש טוב ומבורך

דוד בן-נאה, יו"ר

הארה ירושלמית לחודש אדר

הרמב"ן סוף פרשת בא כותב שמן הניסים הגלויים המפורסמים אדם מודה בניסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה. יסוד מרכזי באמונה היא ההבנה שהקב"ה משגיח על עם ישראל דרך הטבע. אין לך ספר שמראה את השגחת הקב"ה בעולם דרך ניסים נסתרים יותר מאשר מגילת אסתר. אפילו שמו של הקב"ה לא מופיע במגילה, אולם כל ההתרחשויות מעידות שישנה יד מכוונת. התלמוד הירושלמי (מגילה א, ה) מיטיב להגדיר זאת בכך שאומר שמגילת אסתר נאמרה למשה מסיני. כיצד ניתן להבין מאמר תמוה כזה, הרי מגילת אסתר נכתבה זמן רב לאחר כתיבת התורה. התשובה היא שהיסוד הזה של הניסים הנסתרים – השגחת הקב"ה דרך הטבע שבא לידי ביטוי בולט במגילת אסתר הוא יסוד מרכזי בתורה עצמה.

זמני הדלקת נרות ביום שישי, ג' באדר (24.2.2023)

הדלקת נרות			הדלקת נרות			צאת השבת בישראל		הדלקת נרות	
18:30	מדריד	19:38	מלבורן	17:21	ניו יורק	18:09	ירושלים	16:57	ירושלים
18:51	מרבליה	18:19	יוהנסבורג	17:26	לוס אנג'לס	18:11	תל אביב	17:13	תל אביב
17:32	טורונטו	19:07	בואנוס איירס	17:57	פריס	18:11	באר שבע	17:15	באר שבע
16:34	ורשה	17:25	מוסקבה	17:02	לונדון	18:10	חיפה	17:05	חיפה
17:57	בלמונטה	17:23	רומא	17:40	אמסטרדם	18:12	אילת	17:05	אילת
18:06	ליסבון								

זמני הדלקת נרות ביום שישי, י' באדר (3.3.2023)

הדלקת נרות			הדלקת נרות			צאת השבת בישראל		הדלקת נרות	
18:38	מדריד	19:28	מלבורן	17:29	ניו יורק	18:15	ירושלים	17:02	ירושלים
18:58	מרבליה	18:12	יוהנסבורג	17:32	לוס אנג'לס	18:16	תל אביב	17:19	תל אביב
17:41	טורונטו	18:59	בואנוס איירס	18:08	פריס	18:16	באר שבע	17:20	באר שבע
16:47	ורשה	17:40	מוסקבה	17:15	לונדון	18:15	חיפה	17:11	חיפה
18:04	בלמונטה	17:32	רומא	17:52	אמסטרדם	18:16	אילת	17:10	אילת
18:13	ליסבון								

זמני הדלקת נרות ביום שישי, י"ז באדר (10.3.2023)

הדלקת נרות			הדלקת נרות			צאת השבת בישראל		הדלקת נרות	
18:46	מדריד	19:18	מלבורן	17:37	ניו יורק	18:20	ירושלים	17:07	ירושלים
19:04	מרבליה	18:05	יוהנסבורג	17:38	לוס אנג'לס	18:21	תל אביב	17:24	תל אביב
17:50	טורונטו	18:49	בואנוס איירס	18:19	פריס	18:21	באר שבע	17:25	באר שבע
17:00	ורשה	17:55	מוסקבה	17:27	לונדון	18:21	חיפה	17:16	חיפה
18:12	בלמונטה	17:40	רומא	18:05	אמסטרדם	18:21	אילת	17:15	אילת
18:20	ליסבון								

זמני הדלקת נרות ביום שישי, כ"ד באדר (17.3.2023)

הדלקת נרות			הדלקת נרות			צאת השבת בישראל		הדלקת נרות	
18:53	מדריד	19:08	מלבורן	18:45	ניו יורק	18:25	ירושלים	17:12	ירושלים
19:10	מרבליה	17:58	יוהנסבורג	18:43	לוס אנג'לס	18:26	תל אביב	17:29	תל אביב
18:58	טורונטו	18:40	בואנוס איירס	18:29	פריס	18:26	באר שבע	17:30	באר שבע
17:12	ורשה	18:09	מוסקבה	17:39	לונדון	18:26	חיפה	17:21	חיפה
18:20	בלמונטה	17:48	רומא	18:18	אמסטרדם	18:25	אילת	17:19	אילת
18:27	ליסבון								